

Sygn. akt II Ka 872/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agata Kowalska
Sędziowie:	SSO Jerzy Kozaczuk SSO Mirosław Onisko (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marzena Głuchowska

przy udziale Prokuratora Lidii Bem

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2018 r.

sprawy **skazanej P. M.**

o wyrok łączny

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę skazanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 2 listopada 2017 r. sygn. akt II K 1106/17

zmienia wyrok w ten tylko sposób, że za podstawę prawną wymiaru kary łącznej w miejsce art. 85§1 i 2 kk przyjmuje art. 91§2 kk; w pozostałej części utrzymuje wyrok w mocy; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. J. S. w S. kwotę 147,60 złotych (w tym 27,60 zł podatku VAT) tytułem kosztów obrony z urzędu wykonywanej na rzecz skazanej w postępowaniu odwoławczym; zwalnia skazaną od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze stwierdzając, że ponosi je Skarb Państwa.

Sygn. II Ka 872/17

UZASADNIENIE

P. M. została skazana prawomocnymi wyrokami:

I. **Sądu Rejonowego w Siedlcach** z dnia 01 września 2015 roku w sprawie **VII K 300/15**, za czyn z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 275 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełniony w dniu 23 grudnia 2014 r. oraz za czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 275 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełniony w dniu 29 stycznia 2015 roku za które to czyny na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 291 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk orzeczono karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 (czterech) lat na podstawie art. 33 § 2 i 3 kk karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka oraz obowiązek naprawienia

szkody – postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 24 sierpnia 2017 roku w sprawie VII K 300/15 II Ko 1626/17 zarządzono wykonanie kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności – **skazana obecnie wykonuje karę pozbawienia wolności z tej sprawy, koniec jej wykonywania został oznaczony na dzień 16 grudnia 2018 r.;**

II. **Sądu Rejonowego w Siedlcach** z dnia 27 kwietnia 2017 roku w sprawie **II K 331/17**, za czyn z art. 286 § 1 kk popełniony w dniu 13 kwietnia 2016 roku, za czyn z art. 286 § 1 kk popełniony w dniu 12 listopada 2015 r., za czyn z art. 286 § 1 kk popełniony w dniu 17 grudnia 2015 roku i za czyn z art. 270 § 1 kk popełniony w okresie bliżej nieustalonym do czerwca 2016 roku - za czyny z pkt I – III na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk wymierzono kare 1 (jednego) roku i 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art. 270 § 1 kk kare 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, na podstawie art. 85 § 1 kk w zw. z art. 91 § 2 kk orzeczone jednostkowe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono jako karę łączną karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności – karę pozbawienia wolności z tej sprawy, zgodnie z obliczeniem kary (k. 10), **skazana będzie wykonywała w okresie od dnia 16 grudnia 2018 r. do dnia 13 czerwca 2018 r.**

Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrokiem łącznym z dnia 02 listopada 2017 r., sygn. II K 1106/17:

1. na podstawie art. 85 § 1 i 2 kk i art. 86 § 1 kk i art. 569 § 1 kpk połączył orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie VII K 300/15 oraz Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie II K 331/17 kary pozbawienia wolności i orzekł wobec P. M. karę łączną 2 (dwóch) lat i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 577 kpk na poczet orzeczonej łącznej kary pozbawienia wolności zaliczył skazanej okres odbywania kary pozbawienia wolności w sprawie II K 331/17 Sądu Rejonowego w Siedlcach od dnia 19 czerwca 2017 r. do dnia 02 listopada 2017 r.;
3. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. S. kwotę 295,20 (dwustu dziewięćdziesięciu pięciu i 20/100) złotych, w tym kwotę 55,20 złotych podatku VAT, za obronę sprawowaną z urzędu przez tegoż adwokata;
4. zwolnił skazaną z kosztów postępowania, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wniósł obrońca oskarżonej, zaskarżając go w całości.

Orzeczeniu temu zarzucił:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych, będący wynikiem mającej wpływ na treść orzeczenia obrazy przepisów postępowania, m.in. art. 4 kpk, art. 7 kpk oraz art. 424 § 1 i 2 kpk, poprzez nie dość wnikliwe rozważenie okoliczności sprawy, w szczególności w zakresie związku przedmiotowego pomiędzy przypisanymi skazanej czynami, pominięcie przez Sąd w zasadzie opinii o skazanej z zakładu karnego, brak uwzględnienia innych okoliczności, które zaistniały po popełnieniu czynów, w tym związanych ściśle z osobą skazanej, co w konsekwencji doprowadziło do ukształtowania kary łącznej na zasadzie asperacji, a nadto sporządzenie uzasadnienia w ten sposób, że w zasadzie nie wyjaśniono w nim jakie okoliczności odnoszące się do osoby skazanej Sąd uwzględnił przy wyborze zasady połączenia kar i wymierzeniu kary łącznej w wysokości wynikającej z zaskarżonego wyroku;
- 2) rażącą niewspółmierność wymierzonej oskarżonej kary łącznej pozbawienia wolności, w kontekście prewencji indywidualnej i ogólnej.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca oskarżonej wniósł o zmianę wyroku poprzez wymierzenie skazanej kary łącznej przy połączeniu kar jednostkowych pozbawienia wolności, objętych wyrokami z pkt 1 i 2 wyroku przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji i orzeczenie kary pozbawienia wolności w rozmiarze 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Siedlcach oraz o zasądzenie na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. J. S. kosztów obrony pełnionej z urzędu wg norm przepisanych, które nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

W toku rozprawy apelacyjnej Sąd Okręgowy postanowił z urzędu uzupełnić materiał dowodowy i dołączyć do akt sprawy opinię o stanie zdrowia z AŚ Warszawa – Grochów oraz dokumenty złożone przez matkę skazanej: wynik badania RM, kartę informacyjną i USG.

Po udzieleniu głosu stronom, obrońca skazanej poparł apelację i wnioski w niej zawarte, wniósł o zasądzenie kosztów za obronę z urzędu, oświadczając, iż nie zostały one uiszczone w całości, ani w części. Prokurator wniósł o nieuwzględnienie apelacji i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej jako niezasadna, nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Odwoławczy nie znalazł podstaw do złagodzenia w orzeczeniu reformatoryjnym kary łącznej 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej skazanej P. M. zaskarżonym wyrokiem.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż tok rozumowania Sądu Rejonowego przedstawiony w pisemnych motywach wyroku jest zgodny ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, pozbawiony luk, czytelny i poprawny logicznie, zaś wywiedzione wnioski oparte zostały w całości na wynikających z materiału dowodowego okolicznościach. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd meriti ferując zaskarżony wyrok nie dopuścił się ani błędu „braku”, ani błędu „dowolności” w poczynionych ustaleniach faktycznych. Zachował także nakazany ustawą obiektywizm w stosunku do stron procesowych. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku nie wykluczyły także możliwości merytorycznej kontroli odwoławczej, a wręcz przeciwnie – uznać je należy za spełniające minimalne standardy wyznaczone przez przepis art. 424 § 1 i 2 kpk oraz dość wyczerpujące i wystarczająco szczegółowe, zwłaszcza gdy zważy się na obecnie obowiązujący ustawowy wymóg zwięzłości tego dokumentu. Co prawda, Sąd Odwoławczy dostrzegł, iż w pisemnych motywach wyroku Sąd Rejonowy błędnie wskazał, iż ze sprawy o sygn. II K 331/17 P. M. ma do wykonania karę pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 4 miesięcy i tym samym błędnie obliczył wysokość górnej granicy kary łącznej. Niemniej jednak powyższe uchybienie mogło zostać ocenione wyłącznie w sposób określony przez przepis art. 455a kpk. Sporządzenie uzasadnienia wyroku jest czynnością wtórną wobec samego wyrokowania i nie warunkuje automatycznie wadliwości samego orzeczenia. W przedmiotowej sprawie ma to o tyle doniosłe znaczenie, o ile z treści samego wyroku wynika, iż łącznie podlegały kary pozbawienia wolności ze spraw o sygn. VII K 300/15 i II K 331/17 w wymiarze po 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Co charakterystyczne, w przedmiotowej sprawie ów mankament zaskarżonego wyroku nie został nawet dostrzeżony przez skarżącego.

Mimo wskazania przez apelującego szerokiego wachlarza względnych przesłanek odwoławczych, wniesiony przez niego środek zaskarżenia sprowadzał się wyłącznie do postulowania obniżenia w rozstrzygnięciu reformatoryjnym Sądu Odwoławczego orzeczonej przez Sąd meriti kary łącznej pozbawienia wolności, przy jednoczesnym twierdzeniu, iż określonym przesłankom łagodzącym Sąd ten nie nadał właściwej rangi i znaczenia.

W tej sytuacji, w przekonaniu Sądu Okręgowego, sztucznie rozbudowana apelacja obrońcy z powodzeniem mogła zostać ograniczona do zarzutu określonego w art. 438 pkt 4 kpk - rażącej niewspółmierności kary, tym bardziej, iż zasadność objęcia skazań ze spraw VII K 300/15 (1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności) i II K 331/17 (1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności) i zastosowanie przepisów KK i KPK w brzmieniu po nowelizacji, jaka miała miejsce z dniem 1 lipca 2015 r. pozostaje bezdyskusyjna.

Przechodząc do meritum, przypomnieć należy, iż zmiana wysokości orzeczonej kary może w postępowaniu odwoławczym nastąpić jedynie wówczas, gdy kara jawi się jako „rażąco niesprawiedliwa”. Owa niewspółmierność poprzedzona została w ustawie określeniem „rażąca”, co wyraźnie zaostrza kryterium zmiany wyroku w orzeczeniu reformatoryjnym z powodu czwartej względnej przyczyny odwoławczej. Określenie „rażąca” należy bowiem odczytywać dosłownie i jednoznacznie jako cechę kary, która istotnie bije w oczy, oślepia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 02 czerwca 2016 r., sygn. II AKa 70/16, LEX nr 2079199).

W ocenie Sądu Okręgowego, kryterium tego nie spełnia kara łączna 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wobec P. M. w zaskarżonym wyroku.

Górną granicą kary łącznej, możliwą do orzeczenia przez Sąd I instancji w tej sprawie, była suma kar ze spraw VII K 300/15 i II K 331/17 podlegających łączeniu, a zatem kara 3 lat pozbawienia wolności. Dolną granicę stanowiła natomiast najwyższa z kar jednostkowych – 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Miarą surowości kary łącznej pozbawienia wolności był także stopień wykorzystania przez Sąd Rejonowy w/w „widełek”.

Kontrola instancyjna orzeczenia doprowadziła Sąd Odwoławczy do przekonania, że Sąd Rejonowy trafnie ocenił związek czasowy oraz przedmiotowo-podmiotowy pomiędzy przestępstwami, za które P. M. została skazana w/w wyrokami. Zdaniem Sądu II instancji, Sąd Rejonowy właściwie uwzględnił wszystkie okoliczności wynikające z kodeksowych dyrektyw wymiaru kary łącznej (art. 85a kk), przyjmując, iż nie dają one podstawy ani do wzięcia pod uwagę najbardziej rygorystycznego modelu, tj. zasady kumulacji, ani też najbardziej korzystnego dla skazanej systemu absorpcji, słusznie w tej sytuacji stosując zasadę asperacji. W orzecznictwie i doktrynie od dawna gruntowany jest pogląd, że im bliższe są związki czasowe i rodzajowe pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami, tym bardziej wskazane jest zastosowanie przy wymiarze kary łącznej zasady absorpcji, natomiast im związki te są odleglejsze, tym pełniejsze winno być zastosowanie zasady kumulacji. Pośrednia zasada asperacji z jednej strony pozwala uniknąć nieuzasadnionego premiowania sprawcy popełniającego kilka przestępstw, do czego prowadzi dyrektywa absorpcji (oznaczająca w istocie wymiar kary łącznej ściśle ograniczony do kary jednostkowej za jedno z przestępstw pozostających w zbiegu oraz praktyczną bezkarność w zakresie pozostałych czynów przestępczych skazanej), a z drugiej strony pozwala uniknąć konsekwencji w postaci kumulacji dolegliwości wynikającej z orzeczonych kar jednostkowych, a tym samym naruszenia zasad racjonalności wymiaru kary i zasad humanitaryzmu stosowania kar. Oparcie przez Sąd ferujący wyrok wymiaru kary łącznej na zasadzie absorpcji lub kumulacji każdorazowo traktować należy zatem jako rozwiązanie zupełnie skrajne, stosowane absolutnie wyjątkowo i wymagające szczególnego uzasadnienia, a zatem podstawową regułą wymiaru kary łącznej powinna być zasada asperacji, słusznie zastosowana przez Sąd I instancji w przedmiotowej sprawie.

W realiach tej sprawy – biorąc pod uwagę, iż łączeniu podlegały dwie kary pozbawienia wolności w wymiarze po 1 rok i 6 miesięcy – zastosowanie tej zasady przez Sąd Rejonowy przy wymiarze kary łącznej wiązałoby się z bezzasadnym quasi darowaniem P. M. wykonania jednej z tychże kar. W przekonaniu Sądu II instancji, rozstrzygnięcie tej treści implikowałoby bezkarność skazanej za przestępstwa, za które została skazana w sprawie VII K 300/15, bądź w sprawie II 331/17 i tym samym kłóciłoby się z celami zapobiegawczymi i wychowawczymi kary.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w orzeczeniu pierwszoinstancyjnym należy uwzględnić także wymowę opinii o skazanej z jednostki penitencjarnej, w której obecnie przebywa.

W orzecznictwie wprost wskazuje się, iż zachowanie skazanego w czasie wymierzania kary łącznej może mieć znaczenie dla wymiaru kary, ale okoliczności tej nie można nadawać nadmiernego znaczenia, bo ma ono jedynie funkcję subsydiarną (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 września 2013 r., sygn. II AKa 142/13, LEX nr 1366142).

W kontekście powyższego, to, że P. M. w zakładzie karnym przestrzega regulaminu odbywania kary i wyraziła skruchę w związku z popełnionymi przestępstwami, nie może być okolicznością, która w decydującej mierze, jak tego żąda skarżący, miałaby wpłynąć na wymiar orzeczonej kary łącznej, albowiem taka postawa jest obowiązkiem każdej osoby przebywającej w warunkach izolacyjnych. Świadczy o postępującym procesie resocjalizacji skazanej i jej chęci powrotu do życia poza warunkami więziennymi. Dodać przy tym należy, iż sytuacja rodzinna P. M. nie jest odosobniona w stosunku do innych osadzonych wykonujących karę pozbawienia wolności, którzy mają małoletnie dzieci i rodziców w podeszłym wieku, wymagających opieki i wsparcia. Skazana była w pełni świadoma swojej sytuacji rodzinnej decydując się na popełnienie przestępstw przypisanych jej w wyrokach podlegających łączeniu.

W ocenie Sądu II instancji wskazanym okolicznościom łagodzącym nadano właściwą rangę i znaczenie, w konfrontacji z innymi kryteriami wymiaru kary łącznej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w jej wymiarze.

Sąd Okręgowy, w tym składzie orzekającym, stoi na stanowisku, iż względy rodzinne oraz obecne pogorszenie stanu zdrowia skazanej nie mogą automatycznie determinować rażącej niewspółmierności kary łącznej pozbawienia wolności w kierunku korzystnym dla skazanej, a zatem zastosowania zasady pełnej absorpcji, skoro wystarczającym w tym względzie są rozwiązania przewidziane przez ustawodawcę w przepisie art. 153 kk, dotyczącym przerwy w karze.

Zważając na wszelkie przedstawione powyżej względy, wniosek obrońcy o wymierzenie kary łącznej przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji uznano za bezzasadny i niemożliwy do przyjęcia.

Wymierzenie in concreto kary łącznej przy zastosowaniu zasady asperacji stanowiło rezultat koniecznego uwzględnienia przy wyrokowaniu łącznym okoliczności, które nie mogły być wcześniej przedmiotem oceny sądu, takich jak globalna liczba popełnionych przestępstw, ich rodzaj i łączące je relacje przedmiotowo-podmiotowe determinuje potrzebę takiego ukształtowania kary łącznej, aby te wszystkie aspekty - w wyniku stosowania dyrektyw prewencji szczególnej i ogólnej - zostały uwzględnione (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 września 2015 r., sygn. II AKa 304/15, LEX nr 1959438).

W przekonaniu Sądu Okręgowego, wymogom wskazanym w powyższym judykacie w pełni sprostał Sąd Rejonowy w Siedlcach procedując w przedmiocie wyroku łącznego w stosunku do P. M..

Zaskarżony wyrok wymagał korekty wyłącznie poprzez przytoczenie właściwej podstawy prawnej orzeczonej przez Sąd Rejonowy kary łącznej. Sąd Okręgowy zmienił go tylko w ten sposób, iż za podstawę prawną wymiaru kary łącznej w miejsce art. 85 § 1 i 2 kk przyjął przepis art. 91 § 2 kk.

Art. 86 § 1 kk i art. 91 § 2 kk są przepisami dopełniającymi się. Stąd też w przypadku łączenia kar pozbawienia wolności orzeczonych za dwa lub więcej ciągów przestępstw lub ciąg (ciągi) przestępstw oraz inne przestępstwo (przestępstwa), a niewątpliwe z taką sytuacją mamy do czynienia także w kontestowanym wyroku, podstawą wymiaru kary łącznej winny być odpowiednio przepisy art. 86 § 1 kk i art. 91 § 2 kk (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 maja 2013 r., sygn. II AKa 128/13, KSAG 2014 nr 4, str. 186, Prok. i Pr. 2015 nr 5, poz. 43, Legalis Numer 1091975).

Z powyższych względów, nie dostrzegając przesłanek do szerszej ingerencji w zaskarżony wyrok, Sąd Okręgowy w Siedlcach utrzymał go w mocy.

Na podstawie § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714), Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. J. S. w S. kwotę 147,60 zł (w tym 27,60 zł podatku VAT) tytułem sprawowanej z urzędu obrony skazanej P. M. w postępowaniu apelacyjnym.

Na podstawie art. 634 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk Sąd Okręgowy zwolnił skazaną P. M. od wydatków za II instancję, stwierdzając, że poniesie je Skarb Państwa. Za rozstrzygnięciem tej treści przemawia trudna sytuacja materialna skazanej, który odbywa obecnie karę pozbawienia wolności. Jej koniec pozostaje dość odległy, a skazana nie jest zatrudniona odpłatnie.

Z tych też względów, stosowanie do treści art. 456 kpk w zw. z art. 437 § 1 kpk, Sąd Okręgowy w Siedlcach orzekł jak w wyroku.